



EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 2.6.2014
COM(2014) 404 final

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS,

**milles käsitletakse Tšehhi Vabariigi 2014. aasta riiklikku reformikava
ja esitatakse nõukogu arvamus Tšehhi Vabariigi 2014. aasta lähenemisprogrammi kohta**

{SWD(2014) 404 final}

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS,

milles käsitletakse Tšehhi Vabariigi 2014. aasta riiklikku reformikava

ja esitatakse nõukogu arvamus Tšehhi Vabariigi 2014. aasta lähenemisprogrammi kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta,¹ eriti selle artikli 9 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi²,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone³,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeltõidu,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Ülemkogu kiitis 26. märtsil 2010 heaks komisjoni ettepaneku käivitada uus tööhõive ja majanduskasvu strateegia „Euroopa 2020”, mis põhineb majanduspoliitika tõhustatud koordineerimisel ning keskendub esmatähtsatele valdkondadele, kus on vaja võtta meetmeid Euroopa jätkusuutliku majanduskasvu potentsiaali ja konkurentsivõime suurendamiseks.
- (2) Nõukogu võttis 13. juulil 2010 komisjoni ettepanekute põhjal vastu soovitusel liikmesriikide ja liidu majanduspoliitika üldsuuniste kohta ajavahemikuks 2010–2014 ning 21. oktoobril 2010 otsuse liikmesriikide tööhõivepoliitika suuniste kohta; mõlemat dokumenti koos nimetatakse koonsuunisteks. Liikmesriike kutsuti üles võtma koonsuunisteid arvesse oma majandus- ja tööhõivepoliitikas.
- (3) Riigipead ja valitsusjuhid võtsid 29. juunil 2012 vastu majanduskasvu ja töökohtade loomise kokkuleppe, millega nähakse ette sidus raamistik meetmete võtmiseks liikmesriikide, ELi ja euroala tasandil ning võimaldatakse kasutada kõiki võimalikke hoobasid, vahendeid ja poliitikaid. Nad tegid otsuse liikmesriikide tasandil võetavate

¹ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

² COM(2014) 404 (final).

³ P7_TA(2014)0128 ja P7_TA(2014)0129.

meetmete kohta, rõhutades eelkõige kindlat kavatsust saavutada strateegia „Euroopa 2020” eesmärgid ja rakendada riigipõhised soovitusel.

- (4) 9. juulil 2013 võttis nõukogu vastu soovitusel Tšehhi Vabariigi 2013. aasta riikliku reformikava kohta ja esitas arvamuse Tšehhi Vabariigi 2012.–2016. aasta lähenemisprogrammi kohta.
- (5) Komisjon võttis 13. novembril 2013 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi,⁴ mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2014) algust. Samal päeval võttis komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu häiremehhanismi aruande,⁵ milles ei nimetatud Tšehhi Vabariiki liikmesriigina, mille olukorda tuleb põhjalikult analüüsida.
- (6) Euroopa Ülemkogu kiitis 20. detsembril 2013 heaks finantsstabiilsuse tagamise ja eelarve konsolideerimise prioriteedid ning majanduskasvu hoogustamise prioriteedid. Ülemkogu toonitas vajadust jätkata diferentseeritud ja majanduskasvu soodustavat eelarve konsolideerimist, taastada tavapärasel majandusele laenuandmise tingimused, edendada majanduskasvu ja konkurentsivõimet, tegeleda töötuse probleemiga ja majanduskriisi sotsiaalsetel tagajärgedega ning moderniseerida avalikku haldust.
- (7) Tšehhi Vabariik esitas 16. aprillil 2014 oma 2014. aasta riikliku reformikava ja 28. aprillil 2014 oma 2014. aasta lähenemisprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.
- (8) 2014. aasta lähenemisprogrammis visandatud eelarvestrateegia eesmärk on hoida valitsemissektori eelarve puudujääk programmiperioodil allpool aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 3 % SKPst. Programmis märgitakse keskpika perioodi eesmärgina puudujääki -1 % SKPst, mis vastab stabiilsuse ja kasvu pakti nõuetele. Ehkki eelarvestrateegia on 2014. aastal kooskõlas stabiilsuse- ja kasvu paktiga, on 2015. aastal on oodata, et nõutud struktuurse kohandamisega ei jõuta valmis, kuna ümberarvutatud struktuurne eelarvepositsioon peaks halvenema 0,6 protsendipunkti võrra. Lisaks eeldatakse, et valitsemissektori kulud kasvavad kulueesmärgi reeglit järgimata. Ümberarvutatud struktuurne eelarvepositsioon kaldub prognooside kohaselt kohandamiskavast kõrvale ka 2016. ja 2017. aastal, halvenedes vastavalt -1,6 % ja -1,9 % võrra SKPst. Üldiselt on alates 2015. aastast oodata kõrvalekaldumist keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks mõeldud kohandamiskavast. Programmi kohaselt peaks võla suhe, mis on allpool 60 % kontrollväärtusest 3 % SKPst, vähenema ajutiselt 1,1 protsendipunkti võrra 45 %ni SKPst ja seejärel 2015. aastal suurenema 46 %ni SKPst. Eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on usutav. Tšehhi Vabariigi majandus kasvab programmi kohaselt 2014. aastal eeldatavalt 1,7 % ja 2015. aastal 2%, võrrelduna komisjoni 2014. aasta kevadprognoosis märgitud 2 % ja 2,4 %ga. Eelarve väljavaadetega seotud peamised riskid tulenevad sellest, et avaliku sektori edasiste investeeringute suhtes valitseb suur teadmatus ning kavakohase hävituslennukite liisingulepinguga seotud võimalikud ühekordsed kulud peaksid 2015. aastal eelarvepuudujääki suurendama 0,5 %ni SKPst. Komisjoni prognooside kohaselt kaldutakse keskpika perioodi eesmärgist 2015. aastal ilmselt kõrvale. Erinevus programmis ettenähtust tuleneb erinevatest poliitikaga seotud eeldustest ja kaalutusõiguse alusel võetud meetmetest 2015. aastal. Tuginedes programmi hinnangule ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1466/97 kohaselt komisjoni koostatud

⁴ COM(2013) 800 final.

⁵ COM(2013) 790 final.

prognoosile, on nõukogu seisukohal, et 2013. aastal on puudujääk oluliselt vähenenud allapoole 3 % SKPst, mis on kooskõlas nõukogu soovitusel, ning kuna 2014. aastal eeldatavalt saavutatakse keskpika perioodi eesmärk, on oht, et alates 2015. aastast kaldutakse selles kõrvale.

- (9) Tšehhi Vabariik on kahe aasta pikkusest majanduslangusest välja tulnud ning nüüd on tema ees ülesanne saavutada pidev kiire majanduskasv ja arvestada samas elanikkonna kiire vananemisega. Avaliku sektori investeeringute maht on viimastel aastatel järsult vähenenud, eriti vähe on tehtud taristuinvesteeringuid. Tšehhi majanduse kasvumudeli aluseks enne kriisi olid suur väliskapitali sissevool ja jõuline orienteeritus ekspordile. Kuna tootmistegurite (sealhulgas väliskapital) akumulatsiooni potentsiaal majanduse järelejätmise toetamiseks näib piiratud, siis majanduse ümbersuunamine siseriiklike majanduskasvu hoogustajatele avaks uusi võimalusi tootlikkuse suurendamiseks. Selles protsessis on oluline osa muu hulgas hariduse toetamisel, koolitusel ja innovatsioonil ning institutsioonide tugevdamisel.
- (10) Valitsus kiitis hiljuti heaks majandus- ja rahaliidu stabiilsuse, koordineerimise ja juhtimise lepingu, ehkki parlamendis on see veel ratifitseerimata. Töö eelarveraamistiku ulatusliku reformiga algas 2011. aastal, kuid selle vastuvõtmine ja rakendamine on endiselt ebaselge. Samuti on edasi lükkunud õigusaktide vastuvõtmine, millega tagatakse vastavus nõukogu direktiiviga 2011/85/EL liikmesriikide eelarveraamistiku nõuete kohta.
- (11) Maksunduse valdkonnas on Tšehhi Vabariigi suurimateks raskusteks muuta maksude kogumine tõhusamaks ja kujundada majanduskasvu jaoks soodsam maksustruktuur. Tšehhi Vabariik võttis mõned meetmed maksukohustuste täitmise parandamiseks, eelkõige kaudsete maksude valdkonnas, kuid maksukuulekuse tagamise kulud on endiselt liiga kõrged. Sellises olukorras ei ole maksubaasi (tulumaksud, tervise- ja sotsiaalmaksud) veel ühtlustatud ning tühistati 2015. aasta kava luua asutus, mille ainupädevusse kuuluks maksude kogumine. Tšehhi valitsus tegi siiski teatavaks oma kavatsuse tegeleda maksubaasi ühtlustamise teemaga. 2013. aasta soovitusi maksustruktuuri kohta ei ole järgitud. Tööd maksustatakse endiselt kõrgelt, eriti kehtib see madala sissetulekuga töötajate ning samuti osalise tööajaga töötajate puhul ning peamiselt tuleneb see suurtest sotsiaalkindlustusmaksetest. Teatav lahendus oleks tööjõu maksustamise asemel maksustada teisi valdkondi, näiteks keskkonnamaksud ja korduvad eluasememaksud, mis mõlemad on üsna madalad. Märkimisväärsed lahknevused esinevad endiselt töötajate ja füüsilisest isikust ettevõtjate maksude ja sotsiaalmaksete käsitlemisel, mistõttu maksubaas aheneb veelgi ning luuakse soodsad tingimused fiktiivsetele füüsilisest isikust ettevõtjatele, Sellel on omakorda ebaõiglased tagajärjed tavalepinguga töötajate jaoks.
- (12) Pikemas perspektiivis on Tšehhi Vabariigi jätkusuutlikkus keskmiselt ohustatud, peamiselt pensioni- ja tervishoiukulude kavandatava suurendamise tõttu. Praeguste õigusaktide kohaselt on ametlikku pensioniiga kavas pikkamööda tõsta, kuid keskmises perspektiivis on tõus liiga aeglane. Valitsus plaanib kehtestada läbivaatamismehhanismi, et viia pensioniiga vastavusse oodatava eluea muutustega, kuid see on vaid osaline lahendus mahajäämusele jätkusuutlikkuses. Lisaks sellele lõpetatakse pensionide ajutine madalam indekseerimine 2015. aastal ehk plaanitud aasta varem ning standardset pensionide indekseerimismehhanismi (hinnad + kolmandik reaalsalga tõusust) ei ole läbi vaadatud. Eakamate töötajate tööhõive edendamisel on edasimineku olnud piiratud. Edusamme ei ole tehtud tervishoiuga seotud avalike kulutuste tõhususe parandamiseks. Statsionaarse haiglaravi

valdkonnas on ülevõimsus, mis näitab, et kulutõhususe ja juhtimise osas on võimalik olukorda parandada.

- (13) Riiklike tööturuasutuste suutlikkuse ja kvaliteedi tõstmiseks on esimesed sammud tehtud. Need on tehtud õiges suunas, kuid nende mõju tuleb hinnata. Aktiivne tööturupoliitika on endiselt alarahastatud ja ei ole tulemuslikult suunatud lastega naiste, noorte ja eakamate töötajate toetuseks. Hoolimata suhteliselt kõrge üldisest tööhõive määrast, on nimetatud rühmad tööturul alaesindatud. Taskukohaste hindadega lapsehoiukohtade ja -teenuste piiratus ja suhteliselt vähenenud võimalus töötada poole koormusega, vähendab naiste võimalusi tööturul osaleda. Sooline palgalõhe oli 2012. aastal endiselt üks ELi suurimaid.
- (14) Tšehhi haridussüsteemi kvaliteet ja vastavus tööturu vajadustele põhjustab endiselt muret. Võetud on mõned meetmed kohustusliku hariduse hindamise raamistiku parandamiseks, kuid endiselt on probleemiks järelmeetmete võtmine koolide ja õpilaste suhtes, kellel on nõrgemad tulemused. Õpetajaameti populaarsus on samuti arutlusel ja valitsus kavatab sellega tegeleda. Roma laste vähenenud osalemine kaasavas alushariduses ja alghariduses on nende integreerumise seisukohalt endiselt problemaatiline. Kõrgharidusreform on edasi lükatud ning edusamme ei ole tehtud kõrgemate õppeasutuste akrediteerimise ja rahastamise tõhustamisel. Teadusasutuste rahastamisel tehti vaid väiksemaid muudatusi. Endiselt on oluline luua avaliku sektori teadustöötajate jaoks õiged stiimulid, et nad püüdleks tippsaavutuste poole, tegeleks ühiskondlike probleemidega ja teeks koostööd ettevõtlusvaldkonnaga.
- (15) Paljude reguleeritud kutsealade dereguleerimine on alanud, kuid aeglaselt, toomata kiiret kasu, mis järgneb teenustesektoris suurenenud konkurentsile. Tšehhi Vabariik on võtnud mõned esialgsed meetmed energiatõhususe suurendamiseks, eelkõige rahastades avalikest vahenditest hoonesektori toetuseks mõeldud stiimuleid. Energiasäästu potentsiaal on endiselt märkimisväärne ja julgemad meetmed aitaksid ühtlasi vähendada energiasõltuvust.
- (16) Avaliku halduse kvaliteet ja tulemuslikkus on jätkuvalt probleemiks ning see avaldab majandusele negatiivset mõju. Kauaoodatud avaliku teenistuse seadust ei ole veel vastu võetud; selle vastuvõtmine on valitsuse üks prioriteetidest. Korruptsioonivastane võitlus on edenenud vähesel määral; olulisi õigusakte, mis käsitlevad 2013.–2014. aasta korruptsioonivastast strateegiat, ei ole vastu võetud. Selge pikaajaline nägemus, kuidas järjekindlalt tegeleda selle majanduse ja ühiskonna arengu jaoks olulise teemaga, on veel kujundamata. Riigihangete rakendamist kohalikul ja piirkondlikul tasandil iseloomustavad tarbetud viivitused. Uued avaliku hanke eeskirjad kujutava endast tagasilangust, jättes välja mõned läbipaistvuse kaitsemeetmed. ELi vahendite kasutamise parandamisel on edasimineku olnud väheldane. Täiendavalt on vaja pingutada, kuna auditeerimisasutuse teatel oli 2013. aasta lõpu seisuga mitmetes programmides vigade määr kõrge.
- (17) Komisjon on Euroopa poolaasta raames Tšehhi Vabariigi majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud. Ta on hinnanud lähenemisprogrammi ja riiklikku reformikava. Hindamisel on võetud arvesse kõnealuste dokumentide asjakohasust Tšehhi Vabariigi eelarve- ja sotsiaal-majanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, aga ka nende vastavust ELi eeskirjadele ja juhistele, pidades silmas vajadust tugevdada liidu üldist majandusjuhtimist, lisades tulevastesse riiklikesse otsustesse ELi tasandi panuse. Euroopa poolaasta raames koostatud komisjoni soovitusel kajastuvad allpool esitatud soovitustes 1–7.

- (18) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu Tšehhi Vabariigi lähenemisprogrammiga tutvunud ja tema arvamus⁶ selle kohta kajastub eelkõige soovitusel 1,

SOOVITAB Tšehhi Vabariigil võtta ajavahemikus 2014–2015 järgmisi meetmeid:

1. Pärast ülemäärase eelarvepuudujäägi korrigeerimist säilitada 2014. aastal usaldusväärne eelarvepositsioon. Tugevdada 2015. aastal oluliselt eelarvestrateegiat, et tagada keskpika perioodi eelarve-eesmärgi täitmine ja püsida seejärel keskpika perioodi eesmärgiga vastavuses. Eelistada majanduskasvu soodustavaid kulusid, et toetada majanduskasvu taastumist ja parandada kasvuväljavaateid. Võtta vastu meetmed eelarveraamistiku tugevdamiseks ja need ellu viia ning eelkõige luua sõltumatu eelarveasutus, kes jälgib eelarvepoliitikat, kehtestab kohalike ja piirkondlike omavalitsuste eelarve-eeskirjad ning parandab koostööd kõikide valitsustasandite vahel.
2. Parandada maksukohustuste järgimist eriti käibemaksu osas ning vähendada maksusüsteemi lihtsustamise ning üksikisiku tulumaksu, sotsiaalmaksete ja tervishoiu maksete maksubaaside ühtlustamise abil maksukogumise ja -maksmise kulusid. Vähendada tööjõu maksustamist, eelkõige madala sissetulekuga töötajate puhul. Nihutada maksustamine majanduskasvu vähem pärssivatele valdkondadele, näiteks kasutada korduvaid eluasememakse ja keskkonnamakse. Vähendada veelgi erinevusi töötajate ja füüsilisest isikust ettevõtjate maksukohtlemisel.
3. Tagada riikliku pensioniskeemi pikaajaline jätkusuutlikkus, eelkõige kiirendades seadusjärgse pensioniea tõstmist ja sidudes selle selgemalt muudatustega oodatavas elueas. Edendada eakamate töötajate tööhõivet ja vaadata läbi pensionide indekseerimine. Võtta meetmed tervishoiusektori, eriti haiglaravi kulutõhususe ja juhtimise oluliseks parandamiseks.
4. Muuta riiklike tööturuasutuste tegevus tõhusamaks ja tulemuslikumaks, luues selleks tulemuslikkuse mõõtmise süsteemi. Jõuda noorteni, kes ei ole end töötuna arvele võtnud, ja pakkuda nendele personaalteenuseid. Suurendada märkimisväärselt taskukohaste ja kvaliteetsete lasteasutuste ja -teenuste arvu, keskendudes eelkõige 0–3 aastastele.
5. Tagada, et kõrghariduse akrediteerimise, juhtimise ja rahastamisega parandatakse selle kvaliteeti ja vastavust tööturu vajadustele. Kiirendada uue meetodika väljatöötamist ja kasutuselevõttu, et hinnata teadustegevust ja eraldada vahendeid eesmärgiga suurendada teadusasutuste tulemuspõhise rahastamise osakaalu. Kohustusliku hariduse puhul populariseerida õpetajaametit, rakendada hariduse hindamise ulatuslik raamistik ning toetada kehvade tulemustega koole ja õpilasi. Suurendada hariduse kaasavust, eelkõige edendades sotsiaalselt ebasoodsas olukorras olevate isikute ja roma laste osalemist ennekõike alushariduses.
6. Kiirendada reguleeritud kutsealade reformi, keskendudes ebaõiglaste ja ebaproportsionaalsete nõuete kõrvaldamisele. Suurendada jõupingutusi energiatõhususe suurendamiseks majanduses.
7. 2014. aastal võtta vastu avalike teenistuse seadus, millega tagatakse stabiilne, tõhus ja professionaalne riigi haldamise teenistus. Hoogustada ja oluliselt tugevdada võitlust korruptsiooni vastu, rakendades selleks ülejäänud õiguslikud meetmed, mis on ette nähtud 2013.–2014. aasta korruptsioonivastase võitluse strateegias, ja

⁶ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 9 lõikele 2.

töötades välja järgmise perioodi arenduskavad. Parandada täiendavalt ELi rahaliste vahendite haldamist, lihtsustades selleks rakendusstruktuure, parandades suutlikkust ja lahendades huvide konflikte. Suurendada riigihangete läbipaistvust ja parandada nende korraldust, andes selleks asjakohaseid juhiseid ja teostades järelevalvet.

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*